

צא: המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) נכרית ת. ע"פ.
(ב) משפתי י. (ג) ז"ל יואש
(ד) ויפיק. (ה) ז"ל יואש
(ו) רות א.

תורה אור השלם

1 לך ה' הגדלה הגבורה
התפארת העצם החודר
כי כל כשפים וקסמים
המקבלים והמנושאים לכל
לראש.

2 דברי הימים א כט א
בועק בועק יצחק קרוביך
ואת כלם יושב ורח יצחק
הכל והיחשה בו יצחק ארץ
וירש יהוה קרוביך.

3 וחס ואיש אלמליך
ושם אשתו נקמי אש ישע
גבר מחולין וכליון אפרתים
מביא לחם הנהיה ויחאו
שיר מואב יהוה עש.

4 ויוקם ואנשי כובא
ויאש ושרף אשר ישע
למואב ויחבו לחם
הדברים עתיקים.

5 דברי הימים א ד כב
קצאוי דוד עבד בישע
קרובי משפוחי.

6 וכמו דשודר גלות ארבע
המלאכים עלה לאמר
קום קום את אשהך ואת
שתי בנותיך ונמצאת פן
הספה בעון הנהיה.

7 תהיה היוצרים ויחבי
נטעים הגדרה עם המלך
במלאכותו וישבו ישע.

8 דברי הימים א כג
ותבא בת שבע אל
המלך שלמה לדבר לו על
אחיהו והם המלך

לקראתה וישתחו לה וישב
על כסאו וישם כתר לאם
המלך ותשב לימנה.

9 ותרעם את השנה
השמינית ואכלתה מן
התבואה ישר עד השנה
התשיעית עד בוא התבואה

תאכלו ישר ויקרא כד כב
10 ואכלתם ישר נושן חושן
מפני חרש תוציא.

ויקרא כו י

הגהות הב"ח

(א) נבא בלא שדיפא רבי כ"ט
שרפה:

מוסף רש"י

והמתנשא לכל לראש.
לכל הקסם להיות לראש
הוא מתנשא. לומר סוף
הגזר ומתקדמו ונבוכות
(ח) ריש בנותא. נבא
המתנשא על התפוחין
מפירות למלכה מים בני
הקסות כן שדיפא יוסף.
מדליא איסר. מלך משת

התפוחין י"ח.
הדרן עלך המוכר את
הספינה

דברים הללו. שאלו מחלון וכליון לחי"ל וע"י כך נהא רות ונשאלת
לבעוה וגולדו מלכי בית דוד: עסיק יומין אמרן. מלמתי יאלו כבושים:
שבוטה אביס. שלא לשמות יין ולא לננות נתיס כדמתיב
(ברכות לה): לנטיעה. הלך וגדול כדמתיב (דה"א טו) על כסא ה' למלך:
שגדו. לעשות סייג למורה: הכי

מנהיגו ואוי לה לספינה שאבד קברינמא
ויהמתנשא לכל לראש אמר רב הנן בר
רבא אמר רב אפי' ריש גרותא משמיא
מוקמי ליה אמר רב חייא בר אבין א"ר יהושע
בן קרחא חס ושלוש שאפי' מצאו סוכין לא
יצאו ואלא מפני מה נענשו שהיה להן לבקש
רחמים על דורם ולא בקשו שנאמר ב'בועק
יצילוך קבוציך אמר רבה בר בר חנה אמר
רבי יוחנן "לא שנו אלא מעות בואל ופירות
ביוקר אבל מעות ביוקר אפי' עמדו ארבע
סאין בסלע יוצאין (סימן סלע פועל הרובא
מליא אמרין) ד'דאמר ר' יוחנן נהירנא כד הוו
קיימין ארבע סאין בסלע והוו נפישו נפישו
כפן במבריא מדליא איסר ואמר רבי יוחנן
נהירנא כד לא הוו מיתגרין פועליא למדנח
קרתא מריח פיתא מייחין ואמר רבי יוחנן
נהירנא כד הוה בצע ינוקא הרובא והוה
גניד חוטא דדובשא על תרין דרעוהי ואמר
ר' אלעזר נהירנא כד הוה נטיל עורבא בשרא
ונגיד חוטא דמשחא מריש שורא ועד לארעא
ואמר רבי יוחנן נהירנא כד הוו מטיילין
מליא ומלייתא בשוקא כבר שיה עשרה
וכבר שיה עשרה ולא הוו חטאין ואמר ר' יוחנן
נהירנא כד הוו אמרין בי מדרשא דמודי להון
נפיל בדיהון דמתרחין עליהון דליה דלהון:
כתיב י'מחלון וכליון וכתיב י'ואש ושרף רב
ושמאל חד אמר מחלון וכליון שמן ולמה
נקרא שמן י' (שרף ויואש) יואש שנתיאשו
מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה למקום
וחד אמר יואש ושרף שמן ולמה נקרא שמן
מחלון וכליון ושרף גופן חולין וכליון שנתחייבו כליה למקום תניא
כמאן דאמר מחלון וכליון שמן דתניא מאי דכתיב י'ווקים ואנשי כוויבא
ויואש ושרף אשר בעלו למואב וישבי לחם והדרבים עתיקים ויוקים זה יהושע
שהקים שבוטה לאנשי גבעון ואנשי כוויבא אלו אנשי גבעון שכזבו ביהושע

ויואש ושרף אלו מחלון וכליון ולמה נקרא שמן ויואש ושרף שנתיאשו מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה
למקום אשר בעלו למואב שנשאו נשים מואביות וישבי לחם זו רות המואבית ששבה ונדבקה בבית
לחם יהודה והדרבים עתיקים דברים הללו עתיק יומיא אמרן י' (דכתיב) מצאתי דוד עבדי וכתיב י'שתי בנותיך
הנמצאות: ז'המה היוצרים וישבי נטעים וגדרה עם המלך במלאכותו ישבו שם המה היוצרים אלו בני יונדב
בן רבב שנצרו שבוטת אביהם וישבי נטעים זה שלמה שדומה לנטיעה במלכותו וגדרה זו סנהדרין שגדרו
פרצותיהן של ישראל עם המלך במלאכותו ישבו שם זו רות המואבית שראתה במלכות שלמה בן בנו של בן
בנה שנאמר י'וישם כסא לאם המלך וא"ר אלעזר לאמה של מלכות ת"ר י'ואכלתם מן התבואה ישן בלא סלמנטון
מאי בלא סלמנטון רב נחמן אמר בלא רצינתא ורב ששת אמר בלא (ב) שדיפא תניא כותיה דרב ששת תניא
כותיה דרב נחמן תניא כותיה דרב נחמן ואכלתם ישן יכול יהו ישראל מצפין לחדש מפני ישן שכלה ת"ל י'עד
בא תבואתה עד שתבא תבואה מאליה תניא כותיה דרב ששת ואכלתם מן התבואה ישן יכול יהו ישראל
מצפין לחדש מפני ישן שרע ת"ל י'עד בא תבואתה עד שתבא תבואה מאליה ת"ר י'ואכלתם ישן נושן מלמד
שכל המיושן מחבירו הו יפה מחבירו ואין לי אלא דברים שדרכן ליישנן דברים שאין דרכן ליישנן מנין ת"ל ישן
נושן מכל מקום וישן מפני חדש תוציא מלמד שהיו אוצרות מלאין ישן ודרנות מלאין חדש והו ישראל אומרים
היאך נוציא זה מפני זה אמר רב פפא כל מילי עתיקא מעליא לבר מתמרי ושיכרא והרנסא:

הדרן עלך המוכר את הספינה

(מכניגו) קברינמא. המולך את הספינה: ריש גרוסא. שר
הממונה על הבורות מי ידלה ממנו היום להסקות שדמיו ומי למחר
ושררה קטנה היא. ומדמתיב לך ה' הממלכה והמתנשא יליף לה כלומר
על יך המתנשא לכל דבר אפי' לגרותא לראש הוא על פיך: בועק

יילוך קבוציך. ע"י שמועק לקנן
הנדיחם תנלל: אבל מעות ביוקר.
שהפרקטיא וזה מלך יואשן כדמפרש
טעמא לקמיה: כסרינא. וטורני:
מדליא איסר. לקנות זו לחס: מריח
פיתא מייסין. שרות מערבית מנשבת
ומביאה ריח הפת שהוא טוב מלך
למרחק העיר ומייחין מתוך ריח טוב
מריכה קן נראה בעיני. ויש מפרש
מתוך תלות רעבון: מעיילין.
משמקין: טליא ועלייתא. נער
ווערה: דמודי לטון. לעבדי כוכבים
מתרצה להן בנה שאומרים נפיל
בדיהון אלא כל דכיהן יסמור:
דמפרחין. בועט. שעי' שמתגלה להן
לוקחין כל מה שיושעין משלו כדמתיב
במקיה וירחס את [כל] בית נלכחו וגו'
(מ"ב ט): יואש ושרף. דכרי הימים:
שנפתיבו כליה. על שילא מאי:
חולין. מו"ל אך עמאה היא: מאי
דכסיב ויוקים ואנשי כוויבא וגו'. כני
יהודה להן קא חסיב וחול כדכרי הימים
ואיכא למימר דכל הני דקחשיב משנט
יהודה היו מלך האם או מלך האב:
זה יהושע. ושמה אמו מיהודה
דכתיב נמי אש יהודים אמו מיהודה
(מגילה דף ע"ב): ואנשי כוויבא. הכי
קאמר מי שהקים שבוטה לאנשי
כוויבא דהיינו יהושע אבל אנשי
כוויבא לא משנט יהודה הם שהרי
כעניס היו כפיצו ביהושע: אלו
מחלון וכליון. שהיו משנט יהודה
בני אלימלך בן נחמן: שנתיאשו מן
הגאולה. שיגאלס הקב"ה מן הרעב
דכתיב(ו) כי פקד ה' את עמו לתת להם
לחם סגורים היו שלא יפקדס: זו
רום המואבית. שנקרלת על כנט
יהודה כלומר ניס שילאו ממנה:

קבא מ"ר פ"ה מהל'
תלמיס הללס ב' ספס
לפין רכ:

רבינו גרשום

שאבד קברינמא. הספן
המנהיג: ריש גרוסא.
שסמניה על הרויין: משמי.
פוסקין לו אתו שררה:
ביוקר: מריחא. כלומר נטיל
סוכין: שריביל להתפנים
לא הו יוצאין מאי
לחיל: שאבד בועק
כלומר קבוציך.
כשמועק התחילו על
קבוציך והקבצים על
בעיך סיד אתה ענה
והריה אתה יציל עמך
שבתוך סמיתך: א"ר ר'
יוחנן לא שנו. ואין יוצאין
אלא מעות בואל ופירות
ביוקר: נהירנא. כלומר נטיל
אני: מריחא איסר. שלא
היה להן מעות ליתן:
למנה קרתא מריחא מריחא.
שלא היו רוצין להשכיר
עצמן לאחרים למרות העיר
כפי ש רוח משכית
קשת הוא היה מולין ורוח
המלך לפתח העיר והו
שפתין מריחין רוח המלך
וכעניסו שלא היה להן
מה לאכול ומיהו כרעב:
על דרעוהי: מריב וכת
חלב רובש: חוטא ומשחא.
מריב סמיתא שבו: ושרפ
ברוב הימים: אש ושרף
שנתיאשו מן הגאולה. שלא
כשנו בןקב"ה
מן ערב: שנתחייבו שריפה
למקום. על שצאו מאי
ממנו מיר ערב: שנטע
עצמו בנטע: שצאו אמרין
קרשה: עתיק יומיא. זה
המקום שנו ואמר ליתון
שיגולגו כנגולו זה שיא
בית דוד: ואלה המבריח.
ל' כל חסא בספוק אחד
שנצרו שבוטה אביהם שלא
שתי יין שהיו זו סנהדרין
למלך במלכותו: לאמה
של מלכות. זו רות שצא
ממנה מלכות: בלא רצינתא.
שלא אכלו חולעים:
בלא שדיפא. כמו שרפון:
עד שתבא מאליה. שלא
היו מתארים לחדש לפי
שאותה שחתח יריכס שובה
היא שלא ואכלו חולעים
ואינו כליה: מפני ישן
שרף. שלקוח בשדמין. עד
שכתב מאליה. ללא חודשו
לחדש מפני הישנה שהיו
טובה: ומנין שריח טובה:
ת"ל זו ישן נושן כלומר
היאך נוציא זה הישן נטוב
מפני חודש:

הדרן עלך המוכר את
הספינה

(א) נבא בלא שדיפא רבי כ"ט
שרפה: